

Tomasz Jan Chlebowski

Władza i struktury organizacyjne świadków Jehowy

Studia Włocławskie 5, 54-64

2002

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KS. TOMASZ JAN CHLEBOWSKI

WŁADZA I STRUKTURY ORGANIZACYJNE ŚWIADKÓW JEHOWY

W dobie przeżywanego kryzysu cywilizacji coraz większą popularność zdobywają różne sekty.¹ Sekta to „grupa społeczna, charakteryzująca się ostrą izolacją względem otoczenia, wynikającą z własnego, odrębnego, najczęściej opozycyjnego systemu wartości i z mocno akcentowaną rolą przywódcy”.² *Raport Stolicy Apostolskiej o sektach i nowych ruchach religijnych* (z 1986 r.) definiuje sektę jako: „grupę religijną posiadającą własny, indywidualny światopogląd, wywiedziony z nauk jakiejś wielkiej religii światowej, lecz nigdy z nimi nie tożsamy”.

Interesującym zagadnieniem w spojrzeniu na sekty jest analiza ich administracji i wewnętrznych struktur władzy. Może to prowadzić do lepszego poznania metod działania i założeń doktrynalnych danej grupy.

Spośród wielu sekt jedną z bardzo znanych i wielkich liczebnie³ są świadkowie Jehowy.⁴ Ruch ten został zapoczątkowany w Pittsburgu w Pensylwanii (Stany Zjednoczone) w 1870 r. i związany jest z osobą Charlesa Taze Russella. Kolejnymi jego przywódcami byli: Józef Franklin Rutheford (1916-1942), Natan Homer Knorr (1942-1977) i Milton Henschel (ur. 1920).⁵ Obecnie funkcję prezesa pełni Don Adams (ur. 1925).

W Polsce niepomyślną próbę rejestracji organizacja ta podjęła w 1939 r. Jednak tuż po II wojnie światowej nastąpił jej szybki rozwój. Została zdelegalizowana w 1950 r., gdyż uznano jej ideologię za wykraczającą poza porządek prawny i przyjęte w Polsce normy współżycia społecznego. Pomimo delegalizacji władze państwowe popierały świadków Jehowy, gdyż byli im przydatni do walki z Kościołem katolickim. Zostali oficjalnie zarejestrowani w 1989 r. pod nazwą: Strażnica – Towarzystwo Biblijne i Traktatowe, Zarejestrowany Związek Wyznania Świadców Jehowy w Polsce.⁶

Centralna struktura organizacyjna

Społeczność świadków Jehowy składa się z dwóch klas: 1) tzw. „małej trzódki” („ostatka namaszczonej naśladowców Chrystusa”, 144 tysięcy

wybranych przeznaczonych i oczekujących panowania wraz z Nim w niebie) – klasy rządzącej oraz 2) „wielkiej rzeszy”, czyli wszystkich innych, którzy oczekują życia wiecznego w przyszłym ziemskim raju.⁷ Ta druga to klasa poddanych sług, których zadaniem jest wykonywanie zaleceń klasy rządzącej.

Świadkowie Jehowy przyjmują teokratyczny system hierarchiczny. Królestwo pojmowane jest jako swego rodzaju rząd, na którego czele stoi król. Zostało ustanowione w niebie, ale w przyszłości będzie panowało też nad ziemią. Zgodnie z obietnicą Boga, władzę nad królestwem dzierży Jezus. Obecnie świat jest w stanie oczekiwania na sąd. Po odbytym sądzie królestwo Boże zastąpi wszystkich władców, a cała ziemia stanie się rajem. Powstanie „nowe stworzenie”; wraz z nowym porządkiem na ziemi.⁸ Wówczas Jezus zwróci królestwo swojemu Ojcu.

Na ziemi władzę w imieniu Boga sprawuje w ł a d z a c e n t r a l n a organizacja, tj. C i a ł o K i e r o w n i c z e, reprezentowane na całym świecie przez komitety oddziałów (filie głównej centrali), wizytujące nadzorców i starszych w poszczególnych zborach.⁹ Jest ono organem wykonawczym – widzialną reprezentacją świadków Jehowy. W jego skład wchodzi dyrektorzy, którzy pełnią swą funkcję dożywotnio. Na czele Ciała Kierowniczego stoi prezes Towarzystwa. W ostatnim czasie nastąpiła zmiana organizacyjna w centrali świadków Jehowy. Spowodowane to zostało rezygnacją ze stanowiska poprzednika Adamsa, Milтона Henschela, wraz z sześcioma innymi dyrektorami. Pozostali oni członkami Ciała Kierowniczego, ale utworzyli specjalną kwaterę przeznaczoną do zajmowania się sprawami religijnymi i duchowymi, a nie (jak to było dotychczas) także administracyjnymi. Obowiązki religijne zostały w ten sposób oddzielone od administracyjnych.¹⁰

Siedziba władz centralnych mieści się w Brooklynie i nazywa się Betel. Tutaj odbywają się regularne posiedzenia Ciała Kierowniczego i podległych mu komitetów. Poprzez najnowocześniejsze zdobycze techniki drukarskiej i komputerowej kieruje wszelkimi wydawnictwami doktrynalnymi oraz ich kolportażem na cały świat. Z Brooklynu rozsyłane są rozporządzenia dotyczące pracy misyjnej.

Aby rozporządzenia łatwiej docierały do każdego członka sekty, świat podzielony został na 10 stref, z których każda obejmuje pewną liczbę z 93 oddziałów Towarzystwa. Z kolei oddział dzieli się na szereg okręgów, z których każdy zawiera ok. 20 obwodów. Obwód dzieli się na zbory. Na szczeblach krajowych działają stowarzyszenia filialne, które odgrywają rolę urzędów centralnych, mających swoich przewodniczących, dyrektorów

i kierowników. Na czele każdej jednostki administracyjnej stoi przełożony zwany sługą, który jest mianowany przez Towarzystwo Strażnicy.¹¹

W strukturze organizacyjnej ruchu jehowickiego istnieje wiele płaszczyzn wzajemnie sobie podlegających. Taka struktura sprzyja wzajemnej kontroli i zachowaniu porządku wewnątrz organizacji. Każdy jej członek ma ściśle określone zadania i funkcje do spełnienia, które są skrupulatnie sprawdzane. Dla zachowania większej dyscypliny wewnątrz organizacji, kierujący grupą świadków Jehowy przewidują możliwość karania, usuwania oraz szczegółowego kontrolowania poczynań przynależących do grupy.

O d d z i a ł reprezentuje Stowarzyszenie na szczeblu krajowym. Oddziały (zwane też komitetami oddziałów) są odpowiednikami głównej centrali. Oprócz kontroli nad powierzonym terytorium, zadaniem komitetu jest organizacja nowych okręgów, obwodów i zborów. Oddział kontroluje działalność kaznodziejską świadków, utrzymuje łączność ze zborami i dba o kolportowanie literatury Towarzystwa na podległym mu terenie. Na czele oddziału stoi sługa, który organizuje działalność sekty i kieruje nią na terenie danego kraju. Jest on bezpośrednio mianowany przez Ciało Kierownicze. Do nadzorowania oddziałów powołany jest przez Towarzystwo nadzorca strefy, który ma udzielać pomocy komitetowi w rozwiązywaniu ewentualnych problemów. Nadzoruje on pracę w oddziałach, wizytuje je i czuwa, by działalność oddziałów zmierzała w kierunku wytyczonym przez Ciało Kierownicze.¹²

Poniżej znajduje się szczebel regionalny, w którego skład wchodzi o b w o d y. Obwód składa się z około dwudziestu zborów. Na jego czele stoi sługa, którego zadaniem jest nauczanie szefów grup i głosicieli nauki oraz ich zatwierdzanie. Sługa ten sprawuje też kontrolę nad rachunkami oraz ma prawo ganić lub dodawać ducha podwładnym. Nadzorca obwodu dla uzyskania pełniejszej kontroli nad powierzonym terenem odwiedza dwa razy w roku powierzone mu zbory. W czasie odwiedzin sprawdza wszelkie sprawozdania ze służby polowej, ilość kolportowanych czasopism itp. Do niego należy także organizacja zebrań obwodowych podległych mu zborów (dwa razy w roku). To właśnie nadzorca obwodu rekomenduje kandydatów na różne stanowiska, które zatwierdzają później biura centralne.

Najmniejszą jednostką hierarchiczną jest grupa zwana z b o r e m lub towarzystwem. Warto przyjrzeć się bliżej tej podstawowej komórce organizacyjnej świadków Jehowy.

Organizacja zborów

Na czele każdego zboru stoi tzw. grono starszych. Jego podstawowym zadaniem jest czuwanie nad stanem duchowym zboru poprzez nauczanie,

zachęcanie i korygowanie. Starsi rozstrzygają spory i decydują o wykluczeniu ze społeczności zbiorowej. W praktyce starsi zboru kontrolują nie tylko działalność członków, ale wszystkie dziedziny ich życia.¹³ Przynależących do zboru obowiązuje zupełne posłuszeństwo wobec grona starszych.

Spośród starszych wybierany jest sługa zboru, pełniący funkcję przewodniczącego. Jest on łącznikiem i przekazicielem wskazań Towarzystwa. Jego zadaniem jest także organizacja i stały, skrupulatny nadzór pracy kaznodziejskiej osób należących do zboru. Do bezpośredniej pomocy ma sekretarza – zastępcę sługi zboru, którego obowiązki polegają na sporządzaniu tygodniowych i miesięcznych sprawozdań. Prowadzi on też korespondencję zborową.

Sługa studium „Strażnicy” czuwa nad prawidłową lekturą tegoż czasopisma, które wyjaśnia i komentuje wszystkim głosicielom. To jeden z głównych nauczycieli i ideologów w zborze. Organizuje dla głosicieli specjalne zebrania i w nich przewodzi.

Obserwując strukturę zborową, możemy zauważyć, że jest w niej wiele osób odpowiedzialnych za poszczególne formy działalności zboru. Można wymienić jeszcze: sługę rachunków (zajmuje się kontrolą finansów), sługę studium książki (czuwa on nad kierunkiem studiów biblijnych), sługę literatury (jego zadaniem jest dystrybucja publikacji). Ważną rolę pełni tzw. sługa teokratycznej szkoły służby kaznodziejskiej (zajmuje się nauczaniem form przepowiadania) oraz sługa czuwający nad księgą zboru, pełniący rolę „ojca duchowego” całego zboru. Sługa teokratycznej szkoły służby kaznodziejskiej przygotowuje głosicieli do działalności publicznej poprzez naukę sposobów i metod przekazywania nauk Towarzystwa.

Najniżej w piramidzie hierarchii zadań znajdują się, wybierani przez komitet zboru, publiczni mówcy, zwani głosicielami. Ze względu na rodzaj ich zaangażowania w służbę kaznodziejską, nazywa się ich głosicielami regularnymi – kaznodziejami (zobowiązani są do spędzenia minimum 10-30 godzin w miesiącu na głoszeniu nauki sekty oraz do odbycia ok. 12 ponownych odwiedzin i poprowadzenia przynajmniej jednego domowego studium biblijnego w przeciągu sześciu miesięcy) – lub nieregularnymi. Najbardziej gorliwi kaznodzieje to pionierzy. Posiadają oni formalne zlecenie zboru i są oficjalnie zatwierdzeni przez Towarzystwo.¹⁴

Zbór jest odpowiedzialny za działalność „ewangelizacyjną” w okolicy. Obszar jego jest dzielony na mniejsze obszary, powierzane opiece poszczególnych świadków (zbór może liczyć od kilku do dwustu świadków). Ich głównym zadaniem jest praca kaznodziejska. Większość zborów spotyka się trzy razy w tygodniu w domach modlitwy, nazywanych „salami królestwa”. Są to pomieszczenia służące jako sale wykładowe i szkoleniowe.

Rodzina

Ważną rolę w organizacji jehowickiej pełni rodzina. Głową jej jest ojciec, który powinien troszczyć się o utrzymanie domu, pomagać pozostałym członkom rodziny w poznawaniu Boga i Jego zamierzeń. Żona jest w tym zadaniu „pomocnicą męża”. W organizacji (a także w małżeństwie) wyraźnie widoczna jest podrzędna rola kobiety w stosunku do mężczyzny.¹⁵ Od dzieci wymaga się bezwzględnego posłuszeństwa względem rodziców. Rodzice mają systematycznie wprowadzać dzieci w życie i naukę sekty, m.in. poprzez wspólne studiowanie Biblii.¹⁶ Małżeństwo nie ma charakteru sakramentu i traktowane jest jako umowny związek. Dopuszczalny jest rozwód, chociażby w wypadku cudzołóstwa. Natomiast powodem separacji mogą być trzy przypadki: 1) głowa (mąż) uporczywie odmawia łożenia na utrzymanie rodziny, 2) jest brutalny i zagraża zdrowiu lub życiu współmałżonki, 3) sprzeciwia się praktykowaniu wiary w Jehowę przez wybraną żonę.¹⁷

Stosunek do innych społeczności

W stosunku do struktur państwowych świadkowie Jehowy przyjmują postawę skrajnie antyspołeczną. Odrzucają wszelką władzę polityczną i odmawiają służby wojskowej.¹⁸

Świadkowie Jehowy uważają się za jedyną grupę na ziemi reprezentującą prawdziwe chrześcijaństwo. Takie przekonanie z góry wyklucza wszystkie inne denominacje chrześcijańskie¹⁹ oraz rodzi nienawiść do Kościoła, jako odstępcy od prawdy Jehowy. Całe chrześcijaństwo poza nimi to „starożytna, występna i bałwochwalcza Jerozolima”.²⁰ Organizacja nawołuje ustawicznie do walki i pogardy dla papieża i duchowieństwa. Kościół określany jest mianem „rzymsko-katolickiej sekty”.²¹ Według jehowitów, wszelkie państwa, religie, wyznania i kościoły są dziełem szatana. Stąd odrzucają jakiegokolwiek dążenia zjednoczeniowe chrześcijan. Największym wrogiem jawi się w tym kontekście ONZ²² oraz ruch ekumeniczny z Ekumeniczną Radą Kościołów na czele.

Postawa nietolerancji wobec państwa czy też innych religii wynika z przyjmowanej przez świadków Jehowy idei Królestwa Bożego jako rzeczywistości zupełnie oderwanej od ziemskich spraw. Jest ona oparta na wielu sprzecznościach i niejasnościach. Podstawę jej stanowi skrajnie ujęty kierunek millenarystyczny (chiliasm).²³ W najbliższym czasie (konkretną datę sekta wyznaczała już kilka razy) czeka całą ludzkość Armagedon, czyli ostateczna walka Chrystusa (utożsamianego z Archaniołem Michałem) z szatanem. Po tej walce Chrystus-Michał będzie panował na ziemi przez

tysiąc lat, a wraz z nim 144 000 wybrańców, zwanych „Małym Stauntonem” (wywodzących się z grona świadków Jehowy).²⁴

Organizacja stałej formacji członków

Wewnątrz sekty widoczne są mechanizmy manipulacji, zniewalające członków organizacji. Stosowane są po to, by uzyskać bezwzględne posłuszeństwo oraz skutecznie wpajać przyjęte cele propagandowe, jakie przyjmuje sekta. Przykładem tego jest chociażby wymuszona i ukierunkowana werbalizacja, świadomie kształtowana wewnątrz organizacji.

Lojalność wobec Towarzystwa kształtowana jest regularnie poprzez specjalnie organizowane szkolenia, zebrania obwodowe i okręgowe oraz kongresy.²⁵ Każdy świadek zobowiązany jest ponadto do uczestnictwa w pięciu podstawowych zebraniach: 1) studium „Strażnicy”, 2) zborowe studium książki, 3) wykład publiczny, 4) teokratyczna szkoła służby kaznodziejskiej, 5) zebranie służby.

Studium „Strażnicy” trwa godzinę i poświęcone jest wnikliwemu zapoznawaniu się z doktryną Towarzystwa (m.in. w aspekcie moralności, prorocत्व biblijnych i współczesnej interpretacji aktualnych wydarzeń w danym kraju i na świecie). Jediną pomocą w tym jest czasopismo „Strażnica”. To nie tylko urzędowy organ świadków Jehowy, ale także podręcznik, który każdy świadek zobowiązany jest gruntownie sobie przyswoić. Studium „Strażnicy” polega na wielokrotnym powtórzeniu treści wybranego artykułu, przez co uczestnicy spotkania bezkrytycznie przyswajają sobie „nowe prawdy” do wierzenia. Jest to wyraźne oddziaływanie na psychikę świadków; swoisty mechanizm „prania mózgow”.²⁶

Zborowe studium książki odbywa się co tydzień we wtorki i trwa godzinę. Prowadzone jest w małych grupach. Podczas studium dokonywany jest przekaz doktrynalny całości nauki świadków Jehowy lub obszerne omówienie wybranego jej aspektu.

Wykład publiczny jest 45-minutowym przemówieniem prowadzonym przeważnie przez starszego zboru. Odbywa się w niedzielę i dotyczy różnych tematów, np. życia rodzinnego, prorocत्व biblijnych i in.

Zebranie teokratycznej szkoły służby kaznodziejskiej odbywa się w piątek i trwa około godziny. Jest to szkolenie przyszłych mówców publicznych, a więc dotyczy właściwie wszystkich świadków. Składa się z pięciu przemówień (jedno z nich może być zastąpione przez czytanie tekstu biblijnego). Przebieg takiego spotkania ma wymiar praktyczny. Najpierw wygłasza około piętnastominutowe przemówienie instruktor, a następnie czyni to samo trzech lub czterech uczestników (po pięć minut).

Instruktor udziela każdemu adeptowi sugestii i rad. Zwraca przy tym uwagę na gesty, wymowę, postawę przy głoszeniu czy nawet na modulację głosu. Co trzy miesiące z przerobionego materiału przeprowadzane są sprawdziany.

Po teokratycznej szkole służby kaznodziejskiej następuje zebranie służby. Trwa ono 45 minut. Jego ramy i treść nakreśla szczegółowo przeznaczony do użytku wewnętrznego świadców Jehowy miesięcznik „Nasza Służba Królestwa”. Głównym celem tego spotkania jest zachęcanie członków organizacji do odbywania świadczenia „od drzwi do drzwi”.

Łącznie zebrania te zabierają szeregowemu członkowi organizacji około pięciu godzin w tygodniu. Jeżeli doliczymy do tego czas poświęcony na przygotowanie do zebrań i studium indywidualne oraz kilka godzin spędzonych na świadczeniu „od domu do domu”, to okaże się, że świadkowie Jehowy nie posiadają praktycznie czasu dla siebie. Całe ich życie poddane jest organizacji. Stają się niewolnikami sekty, która skutecznie wypełnia plan zajęć każdego dnia swoich poddanych. Napięty program zebrań powoduje łatwość w sterowaniu myśleniem członków Towarzystwa i narzucaniu im doktryny jehowickiej. W ten sposób rodzi się całkowite uzależnienie od organizacji.

Ponadto świadkowie Jehowy przynajmniej raz w tygodniu zbierają się w prywatnych mieszkaniach, gdzie w małych grupach studiują Biblię, którą uznają za jedyny autorytet, ale praktycznie jej przesłanie dostosowują do potrzeb swojej doktryny.²⁷ Nacisk kładziony na indywidualną pracę członków nie jest bez znaczenia. Nie jest ona twórcza, gdyż polega praktycznie na biernym przyswajaniu sobie doktryn wyznaczanych przez Ciało Kierownicze (organem jej jest „Strażnica”), ale pochłania wiele czasu i wysiłku.

Wyżej wspomniane zebrania dostępne są dla osób postronnych. Nie jest to czymś dziwnym, zważywszy, że jehowici korzystają z każdej nadarzającej się okazji do głoszenia innym swojej nauki.

Organizacja działalności propagandowej

Świadkowie Jehowy są intensywnie i dokładnie nauczani sposobów, jak skutecznie zachęcać do zainteresowania się organizacją i wejścia w jej szeregi. Działalność propagująca idee jehowickie ma przede wszystkim prowadzić do lepszego poznania grupy. Dlatego działalność kaznodziejska jest głównym i podstawowym zadaniem świadców Jehowy. Chodzenie od domu do domu jest nazwane „metodą odszukiwania ludzi przygnębionych obecnymi warunkami życia na ziemi”. W tym „odszukiwaniu” bardzo często członkowie sekty posługują się metodami nacisku, ze skrajnym prozelityzmem włącznie.²⁸

Znamienne dla świadków Jehowy jest głoszenie nauki i dystrybucja czasopism „od drzwi do drzwi”, które nazywane jest „publikacją”. Jest ona dla nich obowiązkiem, którego scenariusz jest skrupulatnie opracowany. Przeważnie tę formę pracy prowadzą dwie osoby: doświadczony głosiciel oraz początkujący praktykant w tej dziedzinie. Na temat głoszenia i odwiedzin domów wydane są specjalne wytyczne. Podane są rozmaite scenariusze, które dobiera się do konkretnych grup osób wizytowanych czy według ich życiowych sytuacji. Znajdują się w nich nawet tak szczegółowe informacje, jak np. o tym, że ubranie głosiciela powinno być schludne, a guziki przyszyte.²⁹ Poszczególni członkowie traktowani są w sposób instrumentalny. Są jak narzędzia, które mają przysparzać nowych członków sekty.

Obok publikacji istnieje także tzw. świadczenie nieoficjalne. Odbywa się ono w różnych sytuacjach i miejscach (podróż, plaża, sklep, szkoła...), ale cel pozostaje taki sam, jak w przypadku świadczenia „od drzwi do drzwi” – propagowanie nauk Towarzystwa przez danie świadectwa oraz zachętę do bliższego zainteresowania się organizacją.

Kontrole i sprawozdania

W organizacji świadków Jehowy niezwykle silnie rozwinięty jest system kontroli i sprawozdań. Służy on przede wszystkim całkowitemu podporządkowaniu członków Towarzystwa względem poleceń, nakazów i zakazów Ciała Kierowniczego. Dlatego też poszczególne szczeble administracyjne są regularnie (i nadzwyczaj dokładnie) wizytowane i kontrolowane. Dwa razy w roku specjaliści wysłannicy przez tydzień wizytują dany zbór. Z kolei co pół roku wizytowany jest przez dwa tygodnie okręg. Raz w roku centrala przeprowadza kontrolę oddziałów.

Rozbudowany system sprawozdań obejmuje zarówno piastujących funkcje kierownicze, jak i poszczególnych głosicieli, którzy mają obowiązek skrupulatnego zapisywania i rozliczania się z każdej wykonywanej czynności.

* * *

Na koniec należy postawić pytanie: dlaczego w szeregach świadków Jehowy widzimy tak wielką gorliwość w skrupulatnym wypełnianiu poleceń władz? Co sprawia owo bezkrytyczne przyjmowanie często pozbawionych głębszego sensu i logiki oraz ustawicznie zmienianych poglądów czy też nakazów zwierzchnich władz?

Wydaje się, że u świadków Jehowy posłuszeństwo wywołane jest poprzez swoiste psychologiczne „pranie mózgu”, któremu poddawani są wszyscy członkowie organizacji. Owa psychomanipulacja prowadzi do zagubienia

własnej tożsamości i bezwolnego poddania się nakazom zwierzchników. Odpowiedzią na postawione pytania może być także obserwowany w sekcie stały i skrupulatny nadzór nad każdym członkiem świadków Jehowy, nawet przez donosicielstwo oraz szpiegowanie. Ścisła hermetyczność grupy bez wątplenia pomaga w utrzymaniu jej zwartości. Członkowie organizacji nie mogą nawet rozmawiać z tymi, którzy odeszli bądź zostali z niej wydalen. Wpajane poglądy stają się z czasem pewnikiem, który nie dopuszcza innej, niż wcześniej wpojona, interpretacji wydarzeń czy otaczającej rzeczywistości. To wszystko prowadzi do zniewolenia tak wielkiego, że człowiek, ofiara sekty, zamyka się na wszelkie próby dialogu z drugim człowiekiem, który nie patrzy na rzeczywistość w jego kategoriach myślowych. W ten sposób dochodzi do izolacji od rodziny, przyjaciół i znajomych. Nawet przypadkowe spotkania z innymi ludźmi nie są sytuacjami, w których można się sobą wzajemnie ubogacać, lecz stają się tylko kolejną okazją do agitacji religijnej.

Przy omawianiu władzy w sekcie nie można pominąć kwestii systemu nagród i kar dla świadków wiernych bądź niewiernych, których wyznacznikiem jest ich stosunek do przypisanych reguł postępowania. Największą karą dla członka organizacji jest wykluczenie z szeregu świadków Jehowy. Można potraktować ową karę jako zwykłe usunięcie niewygodnych elementów, które mogłyby zakłócić życie wewnątrz organizacji. Człowiek traktowany jest jako narzędzie, które (gdy staje się nieprzydatne) można wyrzucić i już się nim nie zajmować.

Badanie struktury i hierarchii władzy u świadków Jehowy daje podstawy do określenia jej jako sekciarskiej. Organizacją kierują „charyzmatyczni” przywódcy, którzy są „inni od zwykłych śmiertelników”. Wyznawcy Jehowy przekonani są o tym, że są w świecie elitą górującą nad wszystkimi, którzy nie zaliczają się do ich grona. Stąd zupełne odrzucenie Kościoła i wszelkich innych form organizacji. Ścisła dyscyplina sprzyja zachowaniu przez sektę kontroli nad praktycznie każdym wycinkiem życia należących do niej członków. Nie ma dla nich swobody myśli czy niezależności postępowania. Całą swoją uwagę skupiają tylko na wykonywaniu określonej misji, którą zleca im odgórnie władza sekty. Stąd najbardziej rzucającą się w oczy cechą omawianej sekty jest jej niebywała gorliwość misjonarska.³⁰

PRZYPISY

¹ Zob. A. Z w o l i ń s k i, *Sekty jako alternatywa wobec kryzysu współczesnego świata*, „Sosnowieckie Studia Teologiczne” 3(1997), s. 179-194.

² W. N o w a k, *Sekty w Polsce a młodzież. Przewodnik*, Olsztyn 1995, s. 12.

³ Dane statystyczne wg źródeł sekty podają obecnie 6 milionów członków w ponad 230 krajach.

⁴ Oficjalnie zarejestrowani jako The Watchtower Bible and Tract Society.

⁵ Szerzej o historii świadków Jehowy zob. W. H a n c, T. L e n k i e w i c z, *Świadkowie Jehowy – apostołowie czy intruzy?*, Włocławek 1990, s. 7-11. Szczegółowe opracowanie historii ruchu i wiele innych cennych informacji na jego temat można znaleźć na stronie internetowej: www.watchtower.com.pl

⁶ Por. *Atlas wyznań w Polsce*, Kraków 1989, s. 67 wraz z uzupełnieniem na s. 216.

⁷ R. K o ł o d z i e j, *Struktury organizacyjne świadków Jehowy*, „Homo Dei” 45(1996), nr 2-3, s. 129.

⁸ Założyciel sekty (Ch. Taze Russell) obszernie ujął obraz nowego stworzenia w swojej książce *Studies in the Scriptures*. Zawarta jest tam wizja nowego, idealnego kościoła. – Zob. oryginalne angielskie wydanie *Studies in the Scriptures* na www.eskimo.com/~billz/Truth/Volumes

⁹ R. K o ł o d z i e j, *Struktury organizacyjne...*, art. cyt., s. 129

¹⁰ Zob. *Watchtower Society Corporate Shakeup. Jehovah's Witnesses organization changing structure*, „Christianity Today” 2001, 5 III.

¹¹ W. H a n c, T. L e n k i e w i c z, *Świadkowie Jehowy...*, dz. cyt., s. 12.

¹² Por. R. K o ł o d z i e j, *Struktury organizacyjne...*, art. cyt., s. 130-131.

¹³ Por. T. P i e t r z y k, *Świadkowie Jehowy – kim są?*, Wrocław 1991, s. 35; zob. także E. B a g i ń s k i, *Świadkowie Jehowy od wewnątrz*, Kraków 1999, s. 57-58.

¹⁴ Od pionierów wymagało się swego czasu 100 godzin pracy kaznodziejskiej w miesiącu, rozprowadzenia 100 czasopism, dokonania 35 ponownych odwiedzin tych, którzy zainteresowała nauka jehowitów, oraz prowadzenie cotygodniowe 7 studiów biblijnych. W ciągu kilku ostatnich lat dane te uległy kilku zmianom – od 1986 r. wymagana liczba godzin pracy pioniera stałego w miesiącu wynosiła 90 godzin, natomiast pioniera pomocniczego – 60 godzin. Obecnie (od r. 1999) stali pionierzy powinni wypracować 70 godzin, natomiast pomocniczy – 50 godzin. Spośród pionierów wyróżnić można tzw. pionierów wakacyjnych, których działalność na rzecz organizacji zamyka się w czasie spędzanych ferii świątecznych czy wakacyjnego odpoczynku, oraz pionierów specjalnych, których głównym zadaniem jest organizacja nowych zborów. – Zob. W. H a n c, T. L e n k i e w i c z, *Świadkowie Jehowy...*, dz. cyt., s. 18-19; E. B a g i ń s k i, *Świadkowie Jehowy od wewnątrz*, dz. cyt., s. 162-166.

¹⁵ W jednej ze swoich podstawowych książek doktrynalnych *Wiedza, która prowadzi do życia wiecznego* (wydanej w Brooklinie, New York; wznowiona edycja w Polsce – 1995) wprost mówi, że „żona powinna przejawiać uległość wobec małżonka” (rozdz. 14, pkt. 14) – zobacz na stronie <http://strony.wp.pl/wp/nord>.

¹⁶ Szerzej na temat dzieci w rodzinach świadków Jehowy zob. E. B a g i ń s k i, *Świadkowie Jehowy od wewnątrz*, dz. cyt., s. 177-185.

¹⁷ Informacje zaczerpnięte z broszury wydanej przez organ centralny Watch Tower Bible – 2000.

¹⁸ Por. R. D e r i c q u e b o u r g, *Struktura i życie Świadków Jehowy*, „W drodze” 1988, nr 9, s. 65.

¹⁹ Por. J. M c D o w e l l, D. S t e w a r t, *Oszukani – w co wierzą kultury i jak przyciągają wyznawców?*, Lublin 1994, s. 74.

²⁰ T. K u n d a, P. K r o m p l e w s k i, *Strzeżcie się fałszywych proroków*, Ząbki 1996, s. 73.

²¹ Por. „Strażnica” 12(1996), s. 13-14.

²² Relacja Towarzystwa Strażnica z ONZ w ostatnim czasie wzbudziła wiele kontrowersji (nawet w szeregach świadków Jehowy). Okazało się, że Towarzystwo jest zareje-

strowane od 1991 r. w Departamencie Informacji Publicznej jako pozarządowa organizacja ONZ. Obecnie, kiedy cała sprawa wyszła na jaw, Ciało Kierownicze, posługując się różnymi kłamstwami i matactwami, próbuje uzasadnić ten fakt swoim wyznawcom.

²³ Chiliazm – (z gr. „tysiąc”) – ruch opierający się na dosłownej interpretacji Ap 20, 1-5, który przyjmuje, że przed końcem świata Chrystus ustanowi wraz ze świętymi swoje królestwo trwające 1000 lat.

²⁴ Zob. T. K u n d a, P. K r o m p l e w s k i, *Strzeżcie się...*, dz. cyt., s. 89-90, 99-105.

²⁵ R. K o ł o d z i e j, *Struktury organizacyjne...*, art. cyt., s. 133.

²⁶ Szerzej na ten temat zob. E. B a g i ń s k i, *Świadkowie Jehowy od wewnątrz*, dz. cyt., s. 65-76.

²⁷ Jehowici tworzą własne przekłady Biblii. Taką jest np. *New World Translation of the Holy Scriptures* (1950). Zawarte są w niej m.in. zwodnicze przypisy, błędne przekłady greckich słów i nieuzasadnione dodawanie słów, których nie ma w oryginale. – Zob. R.H. C o u n t e s s, *Błędy doktryny świadków Jehowy. Analiza krytyczna Chrześcijańskich Pism Greckich w Przekładzie Nowego Świata*, Warszawa 1998; H. i A. S z c z e p a ń s c y, T. K u n d a, *Pismo Św. przeczy nauce świadków Jehowy*, [b.m.w.] 1991; E. B a g i ń s k i, *Świadkowie Jehowy...*, dz. cyt., s. 135-156; J. M c D o w e l l, D. S t e w a r t, *Oszukani...*, dz. cyt., s. 87-93.

²⁸ Zob. O.V. B u e n o, *Świadkowie Jehowy*, w: *Wspólnoty kościelne, niezależne grupy religijne, sekty na przykładzie Ameryki Łacińskiej*, Warszawa 1994, s. 102-103; T. K u n d a, *Abyś nie wpadł w sidła Złego!*, Gdynia – Warszawa 1991, s. 31-32.

²⁹ Por. T. P i e t r z y k, *Świadkowie Jehowy...*, dz. cyt., s. 44-45.

³⁰ Por. W. N o w a k, *Sekty...*, dz. cyt., s. 15-16.